

27.11.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**27 Kasım 2023
Pazartesi**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

27 Kasım 2023 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Milli Savunma Üniversitesi Akademik Personelin Seçimi, Atanması, Görevleri ve Görevde Yükseltilmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Milli Savunma Üniversitesi Enstitüleri Teşkilat ve İşleyiş Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Milli Savunma Üniversitesi Harp Enstitüleri, Milli Savunma ve Güvenlik Enstitüsü Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Milli Savunma Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Milli Savunma Üniversitesi Lisansüstü Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TZOB açıkladı: Buğday ekim tarihleri 20 gün ile 1 ay ileri kaydı

İklim değişikliğine bağlı değişen yağış rejimi nedeniyle buğday ekimlerinin ekim ayı ortasına kaydığını belirten TZOB Başkanı Bayraktar, "Bu yıl azalan yağışlarla birlikte artan sıcaklık, toprağın daha fazla kurummasına neden oldu ve ekim tarihleri normaline göre ilden ile değişmekle birlikte 20 gün ile 1 ay ileri kaydırıldı." açıklaması yaptı.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Şemsi Bayraktar, 2023-2024 buğday üretim sezonu ile ilgili açıklamalarda bulundu. Bayraktar, buğdayın Türkiye'deki ve dünyadaki stratejik önemine vurgu yaparak, beklenen yağışların yağmasıyla rekolteli ürünlerin elde edilebileceğini belirtti.

Türkiye'de 6,7 milyon hektarda ekimi yapıldığını ve ekim alanlarında birinci sırada bulunan buğdayda 2024 üretim sezonunun başladığını söyleyen Bayraktar, "Buğday diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de stratejik bir ürün ve tarım alanlarının vazgeçilmezidir. Ülkemizin tamamında hemen hemen her üreticimiz buğday üretimi yapıyor. Bu nedenle buğday ekiminden, sofralarımıza ekmek olarak gelene kadar geçen süreçte, başta üreticilerimiz olmak üzere, tüccarından, esnafına kadar her kesimi ilgilendiriyor." ifadelerini kullandı.

"Eylül ayı sonunda ekim yapan çiftçimiz hemen hemen kalmadı"

Buğday ekimlerinin bölgelere göre değişiklik gösterdiği bilgisini veren Bayraktar, "Buğday ekimleri eylül ayı sonunda başlayıp aralık ayının ilk haftasına kadar devam ediyor. Ancak yaşanan iklim değişikliğine bağlı değişen yağış rejimi nedeniyle buğday ekimleri ekim ayı ortasına kaydı, eylül ayı sonunda ekim yapan çiftçimiz hemen

hemen kalmadı. Tarım sektörünün en önemli parametreleri olan yağış ve sıcaklık değerlerinin ülkemizdeki değişimlerine bakacak olursak ülkemizde son 5 yıldır ekim ayı yağışları normalin altında kalıyor.” diye konuştu.

Yağışlar azaldı

Ekim ayı yağış ortalamasının 49,4 milimetre olduğunu fakat bu yıl yüzde 26 azalış ile 36,6 milimetre olarak gerçekleştiğini sözlerine ekleyen Bayraktar, “Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerine göre; son 10 yılın 6’sında toplam yağışlar normallerin altında kaldı. 1 Ekim 2022 ve 30 Eylül 2023 dönemini kapsayan tarım yılı yağışlarında ise Türkiye genelinde normale göre yüzde 6 azalma oldu. Sıcaklık değerlerine baktığımızda; ülkemizde yaz mevsimi sıcaklık ortalaması 24 derece iken, 2023 yılı ortalama sıcaklığı bu değer 0,7 derece üzerinde seyretti. 2023 yılı yaz mevsimi son 53 yılın en sıcak 7’nci yaz mevsimi olarak kayıtlara geçti. Böylesine sıcak bir yaz mevsiminin ardından Eylül ve Ekim ayı sıcaklıkları da normallerin 1,5 derece üzerinde gerçekleşti. Bu yıl azalan yağışlarla birlikte artan sıcaklık, toprağın daha fazla kurumasına neden oldu ve ekim tarihleri normaline göre ilden ile değişmekle birlikte 20 gün ile 1 ay ileri kaydıldı.” açıklamasında bulundu.

Bayraktar, buğday ekimlerinin genel olarak yüzde 50 ile 90 arasında tamamlandığını söyleyerek, “Kasım ayında gerçekleşen yağışlar bazı illerde kar yağışına dönüştü. Bazı illerde şiddetli gerçekleşen yağışlar afete neden oldu. Bugünlerde ülke genelinde gerçekleşen yağışlar ile önümüzdeki günlerde beklenen muhtemel yağışların devam etmesi verimli bir üretim sezonu için önemlidir. Bu tarım yılında beklenen yağışların gerçekleştiği, kuraklığın ve diğer afetlerin olmadığı, yeterli miktarda girdinin kullanıldığı, çiftçilerimizin bol kazanç sağladığı, kaliteli ve yüksek rekolteli ürünlerin yetiştirildiği bir yıl olmasını temenni ediyoruz.”

Bölgelere göre buğday ekim yüzdelerini de açıklayan Bayraktar, İç Anadolu Bölgesi’nde yüzde 90, Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde yüzde 70, Marmara Bölgesi’nde yüzde 70, ve Doğu Anadolu Bölgesi’nde genel olarak yüzde 80 seviyesinde ekimlerin tamamlandığını belirtti.

Akdeniz Bölgesi’nin Adana, Osmaniye ve Antalya illerinde ise ekimlerin yeni yeni başladığını ifade eden Bayraktar, Hatay, Mersin, Isparta’da ekimlerin yüzde 70 oranında gerçekleştiğini dile getirdi.

Bu yıl için uygulanacak hayvancılık destekleri artırıldı

Tarım ve Orman Bakanlığı, hayvancılıkta sürdürülebilirliği sağlamak ve verimliliği artırmak amacıyla 2023'te uygulanacak birçok destek kalemini yüzde 100-150 artırdı.

Tarım ve Orman Bakanlığında yapılan yazılı açıklamaya göre, "Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği" 1 Ocak'tan itibaren geçerli olmak üzere Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Hayvancılıkta sürdürülebilirliği ve verimliliği sağlamaya yönelik birçok destek kaleminde yüzde 100-150 artış yapıldı.

Bu kapsamda, 2022'de 12 bin lira olan sürü yöneticisi (çoban) desteği, 2023'te yüzde 150 artışla 30 bin liraya çıkartıldı. Koç ve teke alım desteği, küçükbaş hayvan ıslahının sağlanması, verimliliğin ve sürü kalitesinin artırılması amacıyla 2023'te hayvan başına 2 bin lira olarak uygulanacak.

Buzağı desteği, 2022'de kriterleri sağlaması durumunda 900 TL/başa kadar verilirken, 2023 yılı için yüzde 133 artışla 2 bin 100 TL/başa çıkartıldı. Bu destek 2023'te doğan her buzağı için verilecek.

Düve alım desteğinin ise hastalıktan arı işletmeler için yüzde 50 hibe oranında uygulanmasına başlanacak.

Ana koyun keçi desteği, 2022'de 50 TL/baş iken 2023 için yüzde 100 artışla 100 TL/başa yükseltildi.

"reticilerimizin refahının yükseltilmesi temel stratejimizdir"

Açıklamada görüşlerine yer verilen Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, hayvancılıktan elde edilen gelirlerin artırılmasının ve hem üreticilerin hem de hayvan refahının yükseltilmesinin temel stratejileri olduğunu belirtti.

Birim hayvandan daha fazla verim ile kaliteli ürün elde etmek, ürünlerin muhafazasından pazara ulaştırılması ve değerinde satılmasını sağlamak amaçlarıyla yetiştiricilere destek verdiklerine işaret eden Yumaklı, aile işletmeciliği başta olmak üzere gençlere ve kadınlara da pozitif ayrımcılık yaptıklarını belirtti.

Bakan Yumaklı, 21 kalemde verilen hayvancılık desteklerini yüzde 100, bazı kalemlerde de yüzde 150 artırdıklarına dikkati çekerek, şu ifadeleri kullandı:

"Sağladığımız yeni desteklerle işletmelerin srdrebilirliğinin sağlanması, altyapı ve ekipman eksikliği nedeniyle yaşanan kayıpların azaltılması, verimlilik ve kalitenin artırılması, üretici gelirlerinin artırılması, kırsaldan kente göçün ve bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması hedefleniyor. Yetiştiricilerimizin ve üreticilerimizin desteklemelerden faydalanabilmesi için tebliğdeki şartlara uymaları büyük önem arz etmektedir. Desteklerimizin hayırlı olmasını ve yetiştiricilerimize bereket getirmesini diliyorum."

Kuzu etinin kilosuna 15 günde 45 lira zam

Kuzu karkas etin kilogramı, 15 günde gelen zamlarla 245 liradan 290 liraya çıktı. İstanbul Perakendeci Kasaplar Esnaf Odası Başkanı Aydın Tüfekçi, “Sadece dün kuzu karkasa 25 lira zam geldi. Dana ette olduğu gibi bazı besiciler ‘300 liraya çıkacak’ diyerek fiyatın artmasına yol açıyor” dedi.

Mehmet Hanifi GÜLEL

Kuzu karkas ette fiyat artışı durdurulamıyor. Son 15 günde gelen 45 liralık zamlarla kuzu kargasın kilogram fiyatı yüzde 18,3 artışla 245 liradan 290 liraya yükseldi. İstanbul Perakendeci Kasaplar Esnaf Odası Başkanı Aydın Tüfekçi, kasaplarda kuzu etin kilogram fiyatının ise kalitesi ve yağ durumuna göre değişmekle beraber, 590 ila 680 lira arasında satılacağını söyledi.

Bu durumun her yılın bu döneminde süt kuzusunun bitmesi nedeniyle mayıs ayına yaşandığını ifade eden Tüfekçi, “Ancak bu yıl farklı bir durumun söz konusu. Dana etinde olduğu gibi şu anda besici adı altında geçinen bazı insanlar ‘piyasada kuzu yok, kuzunuzu kesmeyin, 300 lira olacak’ diyerek kuzu eti fiyatının artmasına yol açıyor” dedi.

Bu hafta bir zam daha yolda

Sadece dün kuzu karkas etine 25 lira zam yapıldığına dikkat çeken Tüfekçi, “Şu anda bölgelere göre değişmekle beraber kuzu kargasın fiyatı; Batı illerinde 295 lira, Doğu illerinde ise 285 lira civarında. Toptan et satışı yapan tüccarların konuşmalarına

göre de bu hafta bir zam daha bekleniyor. Dana etin fiyatı ise şu an stabil, bir zam yok. Dana etin karkas kilogram fiyatı bölgeden bölgeye değişmekle beraber ortalama olarak 240 lira ile 255 lira arasında” dedi.

Kuzu etinin kasaplar tarafından satışa sunulduğunda; kira, elektrik ve personeli gibi giderlerin de eklenmesiyle fiyatın daha da yükseldiğine dikkat çeken Tüfekçi, alım yapılan karkas ette söz konusu maliyetlerin yüzde 45’i oranında fiyata yansıdığını söyledi. Kemikli kuzu kolunun 400 ile 425 lira civarında satışa sunulacağını belirten Tüfekçi, “Kemiksiz kuzu kuşbaşının kilogram fiyatı kasaplarda 590’dan 680’e kadar yükselmesi bekleniyor. Dana kıymasının kilogramı bölgeden bölgeye değişmekle beraber 390 liradan, 470 liraya kadar çıkıyor. Dana kuşbaşı ise 410 liradan 480 liraya kadar çıkıyor. İstanbul’da ise bu fiyatlar kasaptan kasaba değişiyor” diye konuştu.

"Yılbaşından bu yana satışlar yüzde 40 düştü"

Et tüketiminin ise her yıl gerilediğine vurgu yapan Aydın Tüfekçi, takip ettiği bir müşterisinin geçen yıl 8 bin 500 liralık alım yaptığını, bu yıl ise aynı müşterinin bugüne kadar 9 bin liralık et aldığını ifade etti. Müşterinin ete ayırdığı bütçesinin hemen hemen aynı olmasına rağmen geçen seneye göre et fiyatlarının yüzde 120 gibi bir fiyat artışının yaşandığını bildiren Tüfekçi, “Müşterinin geçen yıl aldığı et miktarı ile bu arasında yarı yarıdan fazla azalma var. Müşteri alımda kilosunu düşürmüştü. Ete verdiği para aynı ama tükettiği miktar düştü. Öte yandan satış kilogramları da düştü. Yılbaşından bu yana kilogram olarak yüzde 40’a yakın satış kaybımız var” şeklinde konuştu.

Hayvancılık destekleri yüzde 100-150 artırıldı

Tarım ve Orman Bakanlığı’nın "Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği" 1 Ocak’tan itibaren geçerli olmak üzere Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Hayvancılıkta sürdürülebilirliği ve verimliliği sağlamaya yönelik birçok destek kaleminde yüzde 100- 150 artış yapıldı. Bu kapsamda, 2022’de 12 bin lira olan sürü yöneticisi (çoban) desteği, 2023’te yüzde 150 artışla 30 bin liraya çıkartıldı. Koç ve teke alım desteği, küçükbaş hayvan ıslahının sağlanması, verimliliğin ve sürü kalitesinin artırılması amacıyla 2023’te hayvan başına 2 bin lira olarak uygulanacak. Buzağı desteği, 2022’de kriterleri sağlaması durumunda 900 TL/başa kadar verilirken, 2023 yılı için yüzde 133 artışla 2 bin 100 TL/başa çıkartıldı. Bu destek 2023’te doğan her buzağı için verilecek. Düve alım desteğinin ise hastalıktan arı işletmeler için yüzde 50 hibe oranında uygulanmasına başlanacak. Anaç koyun keçi desteği, 2022’de 50 TL/ baş iken 2023 için yüzde 100 artışla 100 TL/başa yükseltildi.

Kayıtsız çiftçiye devlet desteği alabilme imkânı

Bakan Yumaklı, Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) Yönetmeliğinde değişiklik yaptıklarını belirterek, "Şu anda Türkiye'de mülkiyet ve mirastan kaynaklı sorunlar sebebiyle kayıt yapamayan çiftçilerimizin tamamı ektiğini beyan edip bununla ilgili prosedürleri tamamlayacak ve bunları biz kayıt altına alacağız ve kayıt altına aldığımız andan itibaren çiftçilerimiz artık desteklerden yararlanabilecekler." dedi.

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, Sinop'taki temasları kapsamında Valiliği ziyaret etti. Bakan Yumaklı, burada yaptığı konuşmada, tarım alanında sessiz sedasız devrimler gerçekleştirdiklerini ifade etti. Çiftçi Kayıt Sistemi'nde yaptıkları değişiklikle 3 milyon hektar alanda üretim yapan üreticilerin artık devletin sağladığı desteklerden yararlanabileceklerini anlatan Bakan Yumaklı, şöyle konuştu: "Eskiden sadece tapusu olanlar, kontratı olanlar Çiftçi Kayıt Sistemi'ne girebiliyordu. Onun dışında üretim yapanlar, Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kendisini kayıt yaptıramadığı için bazı desteklerden faydalanamayan üreticilerimiz vardı. Biz sessiz sedasız devrimler gerçekleştiriyoruz. Buradan tüm Türkiye kamuoyuna seslenmek istiyorum; biz bu yönetmeliği değiştirdik. Şu anda Türkiye'de mülkiyet ve mirastan kaynaklı sorunlar sebebiyle kayıt yapamayan çiftçilerimizin tamamı ektiğini beyan edip bununla ilgili prosedürleri tamamlayacak ve bu çok öyle acayip belgeler değil, bunları biz kayıt altına alacağız ve kayıt altına aldığımız andan itibaren çiftçilerimiz artık desteklerden yararlanabilecekler. Bakın bu şekilde kayıt altına alınmamış yaklaşık 3 milyon hektar alan olduğunu düşünüyoruz. Bu 3 milyon hektarda kaç tane çiftçimiz üretim yapıyorsa bu destekten faydalanabilecek."

"Biz sözleşmeli üretimle ilgili tüm yasal mevzuları hallettik"

Yumaklı, bir diğer gelişmenin ise sözleşmeli üretim alanında yaşandığına işaret ederek, "Biri bir şey ürettiği zaman onun satışı ile alakalı eğer bir ortam yoksa onun üretimi tabiri caizse zayi oluyor. Biz istiyoruz ki üretildiğinde onu alacak olanın da hazır hale getirilecek bir ortam oluşturulsun. Dün yayınladık, buradan tekrar duyuralım. Biz sözleşmeli üretimle ilgili tüm yasal mevzuları hallettik. Bu sözleşmeler üretici veya yetiştiricilerimizle ürünü alanlar arasında yapılacak. Yani, sanayici ve kooperatif gibi taraflarla çiftçilerimiz arasında bir sözleşme söz konusu olacak. Böylece üreticiye pazar garantisi verilerek ürün arzında sürekliliği, sanayicinin de ham madde ihtiyacını kesintisiz ve istenen nitelikte temin etmesini sağlayacağız." diye konuştu.

Bitkisel üretim desteklemelerinin uygulama esasları düzenlendi

Türkiye'de bitkisel üretimi artırmak ve üretim maliyetlerinin karşılanmasına katkıda bulunmak amacıyla çiftçilere sağlanacak desteklere ilişkin usul ve esaslar belirlendi.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nca hazırlanan "Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ" Resmi Gazete'de yayımlandı.

Tebliğle, sağlanan desteklerin başvuru ve ödeme tarihlerinde değişikliğe gidildi.

Buna göre, üretim yılı içinde Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) veya Örtüaltı Kayıt Sistemi'nde (ÖKS) kayıtlı olan ve desteklemelerden faydalanmak isteyen çiftçiler, tebliğde anılan yem bitkileri desteği için 1 Ocak 2023'ten, diğer desteklemeler için ise bugünden itibaren ÇKS ve ÖKS'ye kayıt oldukları il/ilçe müdürlüklerine şahsen veya yasal temsilcisi aracılığıyla başvuruda bulunabilecek.

Kamu veya kamu yararına çalışan kuruluşlarca çiftçilere dağıtılan üretim materyallerine yalnızca çiftçi katkısı oranında destekleme yapılacak. Bu ve benzeri durumlarda, kurumlara kesilmiş fatura ekinde ilgili çiftçi tarafından ödenen bedele karşılık gelen miktar bilgilerini gösteren ve ilgili kurum tarafından hazırlanmış liste çiftçinin dosyasına eklenecek.

Mazot ve gübre desteğinde kriterler

Çiftçilere, 2023 üretim yılı içinde tarımsal üretimde bulunulan ÇKS'de kayıtlı tarım arazisi büyüklüğü dikkate alınarak mazot ve gübre desteklemesi yapılacaktır.

Hesaplanan mazot ve gübre desteği, çiftçilerin Ziraat Bankasındaki hesaplarına mazot ve gübre alımında kullanılmak üzere tanımlanacak, nakdi ödeme yapılmayacak.

Mazot ve gübre desteğinden yararlanmak isteyen çiftçiler, taleplerini 29 Aralık'a kadar yazılı olarak bildirecek.

Kuru tarımda dane zeytine dekar başına 575 kilogram, zeytinyağına 115 kilogram, sulu tarımda dane zeytine 850 kilogram, zeytinyağına 170 kilogram verim miktarına kadar destekleme ödemesi yapılacaktır.

Organik ve iyi tarım

2016 üretim yılından başlamak üzere toplam 5 üretim yılı organik tarım veya iyi tarım uygulamaları destekleri ödemesinden faydalandırılan araziler, 2023 üretim yılında yetiştirilen ürünün bulunduğu kategoriye bakılmaksızın Tebliğ ekinde belirtilen "3. Kategori" birim fiyatı üzerinden desteklenecek.

Ormandan tahsisli arazilerde desteklere konu ve tahsis amacına uygun ürünlerin üretilmesi halinde, bu ürünlerin yetiştirildiği araziler 2023'te aynı kategori desteklerinden faydalandırılacaktır.

2021 yılı beyannamesine istinaden belgelendirilmiş sertifikalı veya standart fidan ve sertifikalı veya standart Antep fıstığı üretim materyali kullanıldığında 2022 yılında faturalandırılan fidanlarda bitki muayene raporu şartı aranmayacaktır. Bu yıl faturalandırılmış fidanların ise bitki muayene raporuna sahip olması gerekecektir.

Desteklemelere ilişkin yapılan başvurularda hizmet bedelinin yatırıldığına dair makbuz veya alındı belgesini ibraz etmeyenler ile e-Devlet Kapısı üzerinden yapılan başvurularda hizmet bedelinin Ziraat Bankası tarafından destekleme ödemesi tutarından tahsil edilmesine dair taahhüdü onaylamayanlar, tebliğde anılan destekleme ödemelerinden faydalanamayacaktır.

Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli kapsamında desteklenen ürünlerin ilgili Cumhurbaşkanlığı Kararı'nda belirlenen havzası dışında yetiştirilmesi durumunda mazot, gübre, fark ödemesi, sertifikalı tohum kullanım ve fındık alan bazı gelir desteği ödemeleri yapılmayacaktır.

Tebliğ, 1 Ocak 2023'ten itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe girdi.

Küçük çiftçi tehlikede

AKP iktidarının tarımı destekleme gerekçesiyle yayımladığı yönetmeliğin küçük çiftçiyi toprağını terk etmeye zorlayacağı ileri sürüldü. Hukukçular, “Amaç, tarımı şirketlerin egemenliğine bırakmak ve maden şirketlerinin önünü açmak” dedi.

Türkiye’de sürekli kan kaybeden tarım sektöründe üretimin yeniden planlanması için AKP’nin çıkardığı yönetmelik konusunda tartışmalar sürüyor. Sektör uzmanları Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmeliği’nin çiftçiyi değil endüstriyel tarım ve hayvancılığı büyüteceğini savunuyor. Konuya ilişkin Ziraat Mühendisleri Odası (ZMO) başta olmak üzere birçok kurum ve kuruluş dava açtı.

Tarım ve Orman Bakanlığı’nın hazırladığı **“Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik”** 14 Eylül’de Resmi Gazete’de yayımlandı. Buna göre, tarımsal üretimin öngörülebilir ve yönetilebilir olmasını temin etmek için Tarımsal Üretimin Planlanması Kurulu yaşama geçirilecek.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası yönetmeliğin tümüyle iptal edilmesi talebiyle açtığı davada şu görüşleri savundu:

“Bakanlıkça belirtilen ürün veya ürün gruplarının üretimine başlanmadan önce bakanlıktan izin alma zorunluluğu, bakanlık tarafından belirlenen ürünlerin sözleşmeli olarak üretiminin zorunlu hale getirilmesi, istenilen ürünü ekmeyene yönelik cezai yaptırımlar, ekilmeyen toprakların bakanlıkça kiraya verilmesi,

Çiftçiler için mevcut ifti Kayıt Sistemi (KS) dışında yeni bir kayıt sistemi oluşturulması gibi düzenlemeler çok ciddi sorunlar içeriyor.”

Benzer bir şekilde içerisinde evre ve Tüketiciler Koruma Derneği, Antakya evre Koruma Derneği ile Muğla evre ve Ekoloji Politikaları Derneği'nin de bulunduğu dokuz evre rgt de Danıştay'a başvurdu.

'ÇİFTÇİ NASIL AYAKTA KALACAK?'

Davada, **“Tarımsal retim planlanmasıyla ilgili yönetmelik hükümleri soyut olup objektif kriterlere bağlanmamıştır. Yönetmeliğin uygulanması büyük endüstriyel tarım işletmelerine öncelik verilerek, kk arazi sahibi çiftçinin tarımı ve kırsal alanı terk etmesi sonucunu doğuracaktır”** denildi.

ZMO Başkanı Baki Remzi Suiçmez, **“2001'den beri mera, hayvan ve çiftçiliğe dair sayım yapılmadı. şimdi TÜİK'le birlikte yapılan anlaşmayla 2024'te başlayacak sayımların 2026'da tamamlanması bekleniyor. Siz bu yönetmeliği hangi veriye göre planlayacaksınız? Yönetmeliğin kimi koruyacağı belirsiz. Kk retici dayatmayla nasıl ayakta kalır?”** dedi.

evre derneklerinin avukatı İsmail Hakkı Atal ise **“AKP düzenlemeyle üretim izni vermeyeceği kk iftiyi topraklarını terk etmeye zorlayarak tarımı ve hayvancılığı tamamen büyük endüstriyel tarım ve hayvancılık şirketlerinin egemenliğine bırakmak istiyor”** diye konuştu.

Yatırım için ucuz kredi “iyi puana” bağlandı

Yatırım teşvik sisteminde, verilecek teşviki “objektifleştirmek” amacıyla puanlama sistemi getirildi. En az 1 milyar TL’nin üzerindeki yatırımlar stratejik önem, döviz kazandırma, ithal ikamesi gibi kriterlere göre değerlendirilecek.

MEHMET KAYA

Yatırım teşvik sisteminde, verilecek teşviki objektifleştirmeyi hedefleyen yeni bir adım geldi. “Yatırım Projelerinin Stratejik Öncelik ve Teknik Değerlendirmesine Dair Tebliğ” Resmi Gazetede 26 Kasım’da yayımlandı. Tebliğde, stratejik önem, döviz kazandırma, ithal ikamesi gibi kriterlere göre yatırım teşviki öngörülen Hamle Programı yanında iki ayrı sektörel liste sayılarak bu alanlardaki yatırımlar kapsama alındı. Avantajlı yatırım kredisi programlarından yararlanmanın en önemli şartlarından biri tutarın en az 1 milyar TL olması.

Tebliğ, “aracı bankalar kanalıyla sağlanan finansal imkânlar” denilerek YTAK programına doğrudan atıf yapmıyor. EKONOMİ Gazetesi, YTAK odaklı olarak kamu kredi uygulamalarında yöntem ve model arayışlarını gündeme taşıdı.

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, puanlama sisteminin ve belirlenen yatırım alanlarının Merkez Bankası tarafından 2020’den bu yana yürütülen ve 24 Kasım günü yeni kriterlerle değiştirilen Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi programı için kullanılacağını açıkladı. Bakan Kacır, yeni yaklaşımı “Yatırımcılarımızın uzun vadeli ve uygun koşullarda yatırım kredisine erişimini sağlayacak, ileri teknoloji yatırımlarını

hızlandıracak, cari denge ve fiyat istikrarına katkı sağlayacak” değerlendirmesinde bulundu.

Seçici kredi yönlendirmesi

Yayınlanan tebliğde öngörülen değerlendirme modelinin YTAK kredilerinde kullanılacağı Bakan Fatih Mehmet Kacır tarafından açıklandı. Yakın zamanda YTAK dışında yatırım-teknoloji odaklı başka kredi programları da açıklanmıştı. Yeni modelin bu programlar için de uygulanabileceği değerlendiriliyor.

Ekonomi yönetimi, kredi politikasının yatırım ve ihracatı destekleyecek kredilerin genişlemesini sınırlamamak olduğunu açıklamıştı. Yayınlanan tebliğ, ilk olarak YTAK kredilerinin tahsisinde kullanılacak ancak yakın zamanda sektörel ihtiyaçlara göre belirlenmiş, yatırım, ihracat, sürdürülebilirlik, dijital dönüşüm odaklı toplam 30 milyar TL hacme ulaşacak bir Hazine destekli Kredi Garanti Fonu programının açılacağı duyuruldu. Kasım ayı içinde de Dünya Bankası kaynaklı yeşil dönüşüme yönelik 155 milyon dolar kredinin kurulacak girişim sermayesi yatırım fonu nitelikli “Türkiye Yeşil Fonu” aracılığıyla tahsis edileceği açıklandı.

Hangi yatırım projeleri kapsamda

Resmi Gazetede yayımlanan Yatırım Projelerinin Stratejik Öncelik ve Teknik Değerlendirmesine Dair Tebliğ’in amacı, “Aracı bankalar kanalıyla sağlanan finansal imkânlardan yararlanmak için başvuru yapacak projelere ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılacak stratejik öncelik ve teknik değerlendirmeye dair usul ve esasları belirlemektir” olarak belirlendi. Tebliğde, Hamle Programı da kapsanıyor. Ayrıca stratejik ve proje bazlı teşvik kapsamında tasarlanan projeler de tebliğ ekinde sınıflanıyor. Tebliğe göre “Stratejik Öncelikli Ürün Listesi (Ek.1)” veya “Teknoloji Alanları Listesi (Ek.2)” kapsamına giren projeler puanlanarak kredi programlarından yararlandırılacak. Yeni sistem, ARGE’den başlayarak üretime geçme sürecinin teşvikli finansmanı imkânı sağlıyor.

Yönlendirme Komitesi kurulacak

Tebliğe göre yatırımcılar Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’na elektronik portal üzerinden başvurarak görüş alacak. Ar-Ge harcamaları dâhil en az 1 milyar TL yatırımlar başvurabilecek. Bakanlığa başvuran projelere oluşturulacak “Teknik Komite” tarafından değerlendirilip puan verilecek. Bakanlığın verdiği görüş ve puan krediden yararlanmak için hak sahipliği doğurmayacak.

Bakanlık çeşitli finansman programlarına stratejik öncelik ve teknik değerlendirme alt kriterlerini, başvuru koşullarını önceden ilan edecek. Program durdurulursa, sona ererse ya da ayrılan limit dolarsa ilan edilerek başvuru alınması durdurulacak. Ayrıca projeleri izleme ve yatırımcılara yön gösterme amacıyla “Yönlendirme Komitesi” oluşturulacak.

■ Değerlendirme kriterleri

Tebliğ eki olarak yayımlanan Stratejik Ürün Listesinde ağırlığı hammadde olan GTİP kodlarına göre belirlenmiş ve aynı zamanda teknoloji düzeyleri de yazılmış 284 ürün yer aldı. Teknoloji Alanları Listesinde ise sistem ve teknoloji tanımı yapılarak 261 alan sıralandı. Değerlendirme kriterlerinin de yer aldığı ekte ise her bir kriterin puan düzeyi de yer aldı. Puanlama 100 üzerinden yapılacak. Buna göre, puana tabi olmadan ön değerlendirme şartı, başvuru firmanın projeyi başarı ile hayata geçirebilecek, hedeflenen nihai ürünü üretebilecek gerekli yeterli teknik yeterlilik ve kapasiteye sahip olması olarak konuldu. Bu yeterliliğin olduğu belirlendikten sonra; Yatırımın ilgili sektörde rekabetçiliği ve teknolojik kapasiteyi artıracak nitelikte ve ekonomik ölçekte olması (15 puan) yatırımda yerli makine kullanımı (5 puan), üretimde yerli girdi ve yurt içi katma değer potansiyeli (15 puan) yatırım ile oluşturulacak ilave kapasitenin ve yurt içi üretimin ithal ikame etkisi ve ihracat potansiyeli (35 puan), projenin üretilen ürün veya bu ürünün ara girdi olarak kullanıldığı ürünler bakımından belirgin kapasite artışı oluşturarak ülke arz sürekliliği, güvenliği ve fiyat istikrarına katkı sağlaması (25 puan) projenin yeşil üretim performansı ve sürdürülebilirliğe katkısı (5 puan) olarak belirlendi. Bakanlık programa göre bu kriterlerin alt kriterlerini internet sitesinde ilan edecek.

■ YTAK teknoloji/strateji puanına göre verilecek

Merkez Bankası YTAK kredisinin de yeni şartlara bağlandığını duyurmuştu. Tebliğ yayınından önce yapılan açıklamada puanlama sistemine atıfta bulunulmuştu. Merkez Bankası açıklamasında YTAK kredisinden yararlanacak yatırım projelerinin tutarının en az 1 milyar TL olması, teknoloji/strateji puanının dikkate alınacağını yılda 100 milyar TL olmak üzere üç yıllık programla 300 milyar TL tahsis edileceğini duyurmuştu. YTAK programında yatırımlara üç yıla kadar ödemesiz, azami 10 yıl vadeli, teknoloji/ strateji puanı, yatırım kapsamında yurtdışından sağlanan finansman oranına bağlı olarak yüzde 30 ile yüzde 15 aralığında faizle, TSKB aracılığıyla kullanılıyor. Yeni düzenlemenin ardından başka bankaların da görevlendirilip-görevlendirilmeyeceği açıklanmadı.

Merkez'den bir yıl sonra ilk: KKM'de vadesi dolan şirketleri analiz ettiler

Merkez Bankası ekonomistleri kur korumalı mevduatta duran şirketlerin döviz alım davranışlarını analiz etti. Buna göre; şirketlerin yaklaşık yüzde 30'u dönüşüm vadesinde nette döviz alıcısıyken, 20 Ağustos düzenlemesiyle bu oran ciddi ölçüde düşüş gösterdi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) **Merkezin Güncesi** isimli blog sayfasında bir yılı aşkın zamandan sonra yeniden bir analiz yayımlandı.

TCMB Başkanışmanı **Yusuf Emre Akgündüz** ve TCMB'de müdür olarak görev yapan **Ünal Seven**, bu blog yazısında kur korumalı mevduat sahibi şirketlerin döviz alım davranışlarını inceledi.

Analizde dövizden dönüşümlü kur korumalı mevduatlarla (DDM) ilgili başlatılan TL'ye geçiş sürecinin ek bir döviz talebi yaratmadığı, bununla birlikte vadesi dolan şirketlerin nette döviz alıcısı olma olasılığının yapılan düzenlemeler sonrasında belirgin oradan düştüğü ifade edildi.

Analizde 1 Mayıs 2023 tarihinden sonra dönüşüm vadesi gelen şirketlerin vadenin dolduğu hafta içerisinde spot piyasada gerçekleştirdikleri döviz alım ve satım işlemleri incelendi.

1 Mayıs – 21 Kasım 2023 döneminde herhangi bir haftada DDM vadesi dolan 28 bin 472 firma için vadesi dolan hesaplara ait mevduat tutarları ve döviz alım-satım işlemleri birleştirilerek haftalık bir veri seti oluşturuldu.

20 Ağustos sonrası düşüş

Buna göre, analiz kapsamındaki firmaların yaklaşık yüzde 30'u dönüşüm vadesinde nette döviz alıcısıyken bu oran **20 Ağustos 2023 tarihli düzenleme sonrasında belirgin şekilde düşüş gösterdi.**

Analize göre düzenlemenin döviz talebi üzerindeki olumlu etkisi Eylül sonrası dönemde de devam etti ve daha az oranda şirketin vade sonunda nette döviz alıcısı olduğu görüldü.

Aynı örneklemdaki şirketlerin yaklaşık yüzde 8'inin ise vade sonu gelen DDM hesabının olmadığı haftalarda nette döviz alıcısı olduğu görüldü.

Meclis'te yoğun hafta

2024 bütçesine ilişkin mesaisini tamamlayan Meclis Plan ve Bütçe Komisyonu, yeni haftada ekonomiye ilişkin torba kanun teklifini görüşecek.

80 maddelik teklifle, Kur Korumalı Mevduatta kurumlar vergisi istisnası süresi 30 Haziran 2024'e kadar uzatılacak. Konut kredilerinde banka ve sigorta muameleleri vergisi istisnası, tek konutla sınırlandırılacak. Bu adım, ikinci ve daha fazla konutu krediyle almak isteyenlerin maliyetinin artması anlamına geliyor.

Teklifle ayrıca, yurt dışından döviz getiren şirketlere vergi indirimi sağlanacak. Firmalar bilançolarını enflasyonun yarattığı tahribata göre yeniden düzenleyebilecek ama bankalar bu uygulamaya tabi olmayacak

Çek ibraz yasağı da 31 Aralık 2025'e kadar uzatılacak. Özelleştirme ihaleleri elektronik ortamda yapılabilecek, şans oyunlarında ikramiye dağıtım oranı üst sınırı 10 puan artırılarak, yüzde 83'ten 93'e çıkartılacak.

Meclis Dışişleri Komisyonu'nun gündeminde ise, İsveç'in NATO'ya katılım protokolü var. Komisyonun ikinci toplantısını, yeni haftada yapması bekleniyor.

Libya tezkeresi görüşülecek

Haftalık çalışmasına 28 Kasım Salı günü başlayacak Genel Kurulda, uluslararası anlaşmalar görüşülecek. Genel Kurul'un gündeminde, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Libya görevini 24 ay uzatacak Cumhurbaşkanlığı tezkeresi de olacak.

0'dan 100'e kolay, peki ya 100'den 0'a?

Alaattin AKTAŞ

27 Kasım 2023 Pazartesi

Yok yok, bu bir otomobil tanıtım yazısı değil, olamaz da zaten. O konuyu çok iyi bilen ve ele alan meslektaşlarım var. Buradaki 0 ve 100'ü mecazi anlamda kullanıyorum. 0 ve 100, enflasyonda makul sayılan oran ile bizim tepe noktası haline getirdiğimiz düzeyleri ifade ediyor.

Ama gözden kaçırılmak istenen bir gerçek var. Enflasyonda makul sayılabilecek bir orana inmek, geçim zorluğunun, hayat pahalılığının geride kalması demek değil. Örneğin şimdi... Bugünden itibaren fiyatlar ve gelirler dondurulsa, bu durum hayat pahalılığının sona erdiği anlamına gelir mi? İktidarlar her zaman olduğu gibi bu iki kavramın karıştırılmasını ister. Dolayısıyla fiyat artış hızında 100'den 0'a, makul sayılabilecek bir orana inmek bile kolay değil de, fiyat düzeyi yönüyle başlangıç noktasına gelmek hiç mi hiç mümkün değil.

Ağustos 2021 öncesi ve sonrası

Türkiye ekonomisi için milat sayılacak en önemli tarihlerden biri hiç kuşku yok ki 2021'in ağustos ayı. O aya kadar bir dizi aksaklığa rağmen iyi kötü belli bir dengede giden ekonomi, eylülde başlatılan faiz indirimiyle adeta çomak sokulmuş gibi allak bullak oldu. Bu faiz indirimiyle başlayan süreç gösteriyordu ki artık Türkiye'de hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Olmadı da zaten...

İşte Ağustos 2021'i milat kabul ederek eylül'den bu yana geçen 27 ayı, Ağustos 2021'den önceki 27 ayla kıyasladık.

Fiyatta artıştan çok düzey önemli

Girişte de belirttim. İktidarlar genellikle fiyat artış hızının konuşulmasını ister, özellikle bazı dönemlerde. Fiyatların ulaştığı düzeyin üstünde durulması ise hiç işlerine gelmez. Çünkü artış hızı bir zaman sonra mutlaka yavaşlayacak ve hatta

27.11.2023

başlangıçtaki düzeyden bile aşağıda oluşabilecek; ancak fiyatlarda istisnalar hariç gerileme olmayacaktır.

Gelin şimdi şu 27'şer aylık dönemlerde neler olmuş, bakalım...

“Milat”tan önceki 27 ayın başlangıcında, yani Mayıs 2019'da 414 olan tüketici fiyat endeksi, Ağustos 2021'de 564'e gelmişti. Artış yüzde 36 idi.

“Milat”tan sonraki 27 ayda ise endeks 1800'e (kasımda yüzde 3 artış olacağı varsayımıyla) ulaştı. Buna göre, Ağustos 2021'den sonraki 27 ayda kaydedilen artış yüzde 219 oldu.

Önceki 27 ayda yüzde 36, izleyen 27 ayda yüzde 219 artış!

Belirgin bir hızlanma var değil mi?

İşte bu 0'dan 100'e çıkıştır!

Mayıs 2019 ve Ağustos 2021'deki yıllık enflasyon oranı aynı, yüzde 19. Şimdi yüzde 61 dolayında bulunan, yıl sonunda yüzde 65 olarak tahmin edilen, 2024 sonu için yüzde 36 düzeyinde beklenen yıllık enflasyon zaman olur yine yüzde 19'a düşer.

Peki ya fiyatların düzeyi, o da düşer mi?

En iyi otomobil bile 0'dan 100'e çıktığı sürede 100'den 0'a inemez, yani duramaz ama gecikmeli de olsa mutlaka durur.

Peki fiyatlar makul denilebilecek düzeye iner mi?

İnmez! İşte bu olmaz!

O yüzden de iktidarda bulunanlar hep fiyatların artış hızıyla uğraşılmasını, onun konuşulmasını ister; fiyatların düzeyinin, bir başka ifadeyle alım gücünün konuşulması hiç mi hiç işlerine gelmez.

Fiyatlar testere dişi gibi...

Milattan önceki 27 aya bakın!

Fiyatlar gayet ılımlı bir şekilde artıyor.

Ya sonraki 27 ay?

Fiyat artışı testere dişi gibi olmuş!

Keskin mi keskin, aydan aya hızlanarak gidiyor.

Testere ile niye doğrandığımız ise belli; Merkez Bankası Para Politikası Kurulu'nun 23 Eylül 2021 tarihli toplantısından “çıkarılan” karar... Politika faizinin yüzde 19'dan yüzde 18'e çekilmesiyle başlatılan süreç...

Milattan sonraki bu yüksek enflasyonu niye yaşadığımızı...

Geçim zorluğunun niye böylesine arttığını...

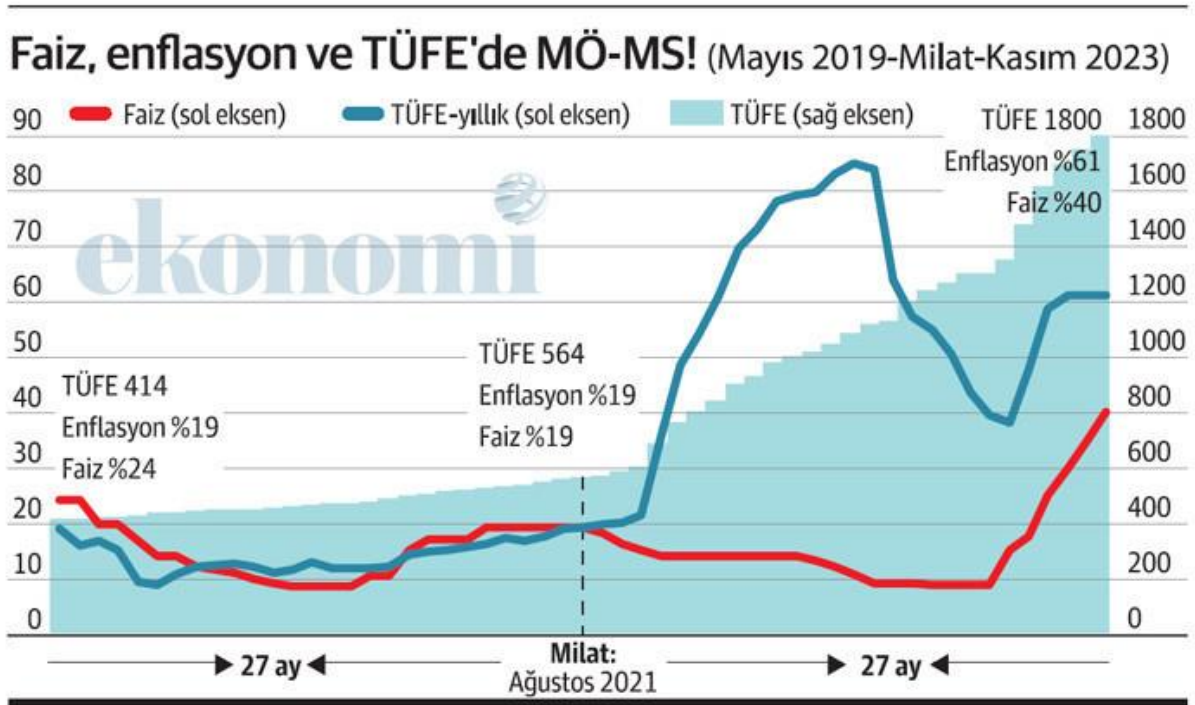
Niye pek işe yaramasa da yılda birkaç kez tanzim satış düzenlemesine gidildiğini...

Tuhaf işlere soyunup, niye ara ara enflasyon timleri oluşturmaya niyetlenildiğini, marketlerde etiket denetimi yapıldığını...

Niye kira artışına pek uygulanamasa da sınırlama getirilmek durumunda kalındığını aslında çoğumuz biliyoruz.

Gerçek durumu hala idrak edemeyenler yok mu, tabii ki var; bir de bu duruma düşülmesinin nedenini bildiği halde bilmezden gelen ve “Ne olmuş yani, yapan benim oy verdiğim parti, olsun” diyen de var.

Bu MÖ-MS pilavı daha çok su kaldırır, devam edeceğiz...

Liralaşma asıl şimdi başlıyor...

Maruf BUZCUGİL

27 Kasım 2023 Pazartesi

Seçim kaygılarıyla enflasyonun yüksek düzeylere çıkabileceğini göze alarak Haziran'a kadar yürütülen genişleyici politikaların maliyeti henüz tam olarak hesaplanamıyor. Ancak Eylül 2021- Mayıs 2023 arasındaki parasal genişlemenin ekonomiye getirdiği sanal ferahlığın iktidara planladığı şekilde nasıl siyasi güç sağladığı ve seçim kazandırdığı da tartışılmıyor. Mayıs seçimlerinin hemen ardından ekonomi yönetiminin başına gelen Mehmet Şimşek, enflasyonu beklenenin çok ötesinde azdıran ölçüsüz parasal genişleme dönemini “**akıl dışı**” ilan ederek işe başladı. Kısa sürede başlanan kontrollü parasal sıkılaştırmanın olumlu etkileri alınmaya, dolarizasyonun tersi yönde TL lehine yönelimler net şekilde görülmeye başlandı. Merkez Bankası geçen hafta politika faizini ekonomi çevrelerinin beklentilerinin iki katı olan 500 baz puan artırarak yüzde 40'a getirdi ve enflasyonla mücadele kararlılığını yükseltti.

Liralaşma hızlandı

TCMB'nin kararlı faiz artırımı adımları liralaşmanın ancak TL faizinin cazip hale gelmesiyle sağlanacağı gerçeğini acı tecrübenin ardından bir kez daha gösterdi. Haziran ayında göreve başlayan Hafize Gayerkan ve daha sonra göreve gelen piyasanın güvendiği PPK üyelerinin etkisinin faiz kararlarında izlendiği dönemde (22 Haziran- 23 Kasım arasında) politika faizi 31,5 puan artırıldı. Haziran ayındaki yüzde 8,5 seviyesinden geçen hafta yüzde 40'a yükseltilecek politika faizi bazı ekonomistlerce enflasyon karşısında yetersiz bulunsa da TL'nin güç toplamaya başladığı, KKM'nin de içine dâhil edilebildiği dolarizasyonun çözülme eğilimine girdiği görülüyor.

Akıl dışı dönemin “*Liralaşma stratejisi*” olarak tanımlanan teorik altyapısı, Merkez Bankası'nın 2023 yılı para politikası çerçeve belgesine içerilmiş olarak ve yüzde 60 liralaşma öngörüsüyle, hala kurumun internet sitesinde mevcut. Muhtemelen Aralık ayı sonunda yayımlanacak 2024 yılı para politikası çerçevesi ise merakla beklenen dezenflasyon sürecinin nasıl yürüyeceğini de gösterecek.

Faiz artırımında sona gelindi mi?

Merkez Bankası'nın 23 Kasım'daki faiz kararına ilişkin PPK Toplantısı kısa bildirisindeki, *"faiz artırımında sona gelindiği, dezenflasyon sürecinin ihtiyaç duyduğu parasal sıkılaştırma düzeyine yaklaşıldığı"* bilgisini dikkatle not ettik. Toplantı bildirisinde *"Parasal sıkılaştırma hızı yavaşlatılacak ve sıkılaştırma adımları kısa bir zaman diliminde tamamlanacaktır"* denildi. Ayrıca, *"parasal sıkılığın gerektiği müddetçe sürdürüleceği"* vurgusu metne yerleştirildi. Bu hafta dikkatler muhtemelen 30 Kasım'da yayımlanacak PPK Toplantı özetinde olacak.

■ Akıldışı parasal genişleme dönemi

Geçen hafta aylık ekonomi raporları yayımlayacağını duyuran ve ilk olarak Kasım 2023 raporunu paylaşan TEPAV, akıldışı parasal genişleme döneminin (Eylül 2021-Mayıs 2023) sonuçlarını şöyle değerlendiriyor: "Genişlemeci para politikası, iç talep kaynaklı büyümeyi güçlü tutsa da enflasyona, dolarlaşmaya, yüksek cari işlemler açığına ve kur baskısına yol açmış; yüksek enflasyon, gelir ve servet dağılımını çarpıcı şekilde bozmuştur. Oluşan kur baskısı, yoğun rezerv satışı ve Kur Korumalı Mevduat (KKM) uygulamasıyla azaltılmaya çalışılmış, ancak TCMB likit rezervleri, Mayıs 2023'te kritik düşük düzeylere gerilemiş, Türkiye ödemeler dengesi krizi riski ile karşı karşıya kalmıştır. Dolayısıyla, uygulanan politikalardan keskin bir dönüş gereği kendini dayatmıştır."

■ Kamuda çalışanların sayısı tartışılıyor

Tartışma Türkiye'nin duayen iş insanı ve kanaat önderi Koç Holding Şeref Başkanı Rahmi Koç'un Oksijen gazetesinde yer alan kamu çalışan sayısı ile ilgili sözleriyle başladı. Rahmi Koç, "Diyorlar ki devlette 5,5 milyon kişi çalışıyor. Buna askerler dâhil değil. Dolayısıyla 2 milyon kişiyle bu devlet rahatlıkla döner" demişti. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın son verileri Koç'un sözlerini büyük ölçüde yansıtıyor. 2023 Ocak-Haziran verilerine göre kamuda yılın ikinci çeyreği itibarıyla 5 milyon 99 bin kişi çalışıyor. Kamu istihdamının toplam istihdam içindeki payı ise ikinci çeyrek itibarıyla yüzde 16,2 düzeyinde. Bu oranın OECD ortalamasının altında olduğunu, ama ülkelere göre kamu çalışanı tanımının da karşılaştırmayı zorlaştıracak kadar farklılıklar içerdiğini hatırlamakta yarar var. OECD ülkelerinde kamu istihdamının toplam istihdama oranı ortalama yüzde 18 dolayında.

■ Dönüşen Liderlik Zirvesi 2023

EKONOMİ Gazetesi ev sahipliğinde geçen hafta Sapanca'da yapılan Dönüşen Liderlik Zirvesi 2023'te Türkiye'nin önde gelen şirketlerinin CEO'ları ve kanaat önderleri dikkatlice not ettiğimiz mesajlar verdiler. Zirvenin, gazetemizin Hakan Gölbaş ve duayen ekonomi gazetecilerinin önderliğinde çıktığı "gazetecilerin gazetesi" yolculuğunun birinci yıldönümüne denk gelmesi verilen mesajları daha da anlamlı kıldı. "İnsan, Teknoloji ve Yeni Ekonomi" ana temasıyla ikinci kez yapılan zirve, dönüşümü yönetmenin nasıl yetiler, yöntemler ve iletişim biçimleri gerektirdiğini eli taşın altındaki en yetkili kişilerden dinleme fırsatı verdi. Sabancı Holding CEO'su Cenk Alper'in "Zor zamanda liderlik, kolay zaman oldu mu?" başlıklı tecrübe, bilgi ve

samimiyet yüklü sunumunu ilgiyle izledik. Cenk Alper, bizlere aslında Türkiye'nin hiç kolay zamanı olmadığını zarif ve net bir şekilde anlattı. Alper'in "Teknolojik dönüşümün (Sanayi 4.0) şirketlerin sonuç aldığı, süregelen yöntemleri tamamen terk etmesini gerektirmediği", "yöneticilerin söylem-davranış uyumu", "hata yapmaktan korkmayın, hızlıca ayağa kalkın" uyarıları önemliydi. Zirvenin en genç önderi Onarım Atölyesi kurucusu ve ortağı 25 yaşındaki Ekin Al'ın "akıl yaşta değil baştadır" özlü sözünü haklı çıkaran "gençleri alfabedeki harflere göre kategorize etmeyin" mesajını da biraz utanarak aldık. Ekin Al'ın mesajından önceki zirve oturumlarında CEO'ların "gençleri nasıl istihdam ederiz?" derdine düştüklerini samimiyetle dile getirdiklerini görmek ise yüreklerimize su serpti.

2 adım atarken, rakipler 22 atarsa...

Ferit Barış PARLAK

27 Kasım 2023 Pazartesi

“Üretim ve ihracat temelinde büyüyeceğiz...” Uzun yıllardır tekrarladığımız, klişe...

Slogan, söylem, klişede iyiyiz... Dünya, pandemi dönemi yaşarken, başka klişeler gündemimizdeydi: “Çin bitti” “Çin sadece pandemiği yayan olma sıfatıyla değil, navlun maliyeti nedeniyle de bizimle baş edemez” “Çin artık bizimle rekabet edemez” “Pazarlara yakın olmak büyük avantajımız”

Geçen yıl 6 milyar dolar ihracat yapıp, bu yıl bu rakamı korumaya çalışan; Aslında, küçük dokunuşlarla 10-12 milyar dolarlık ihracata çıkabilecek züccaciye sektörünü, tek çatıda toplayan ZÜCDER’in Başkanı Mesut Öksüz anlattı...

“Çin pandemi döneminde boş durmamış” “Hem teknoloji geliştirmiş, hem maliyetleri düşüren planlamalar yapmış, hem yatırımcısını desteklemiş” “Sonuçta, sadece züccaciyede 300 milyar dolarlık dünya pazarından aldığı pay son iki yılda yüzde 52’ye çıktı.” “Biz geçen yıl yaptığımız ihracat rakamını korumaya çalışıyoruz”

VELHASIL

20 adım atmamız gereken alanlarda, 2 adımda kalıyoruz... Adımı sonraya bırakmamız gereken alanlarda ise, düşünmeden 40 adım atabiliyoruz...

Sermaye, tasarruf birikimine vesile olacak alanlardaki “zorunlu adımları” rahatlıkla erteliyoruz... İsrar, tüketim, borç, verimsizlik yaratacak alanlardaki adımları rahatlıkla hızlandırabiliyoruz...

27.11.2023

Artı... Rakiplerin 22 adım attığı alanda, attığımız 2 adımla övünüyoruz...

Pandemi, “tehdit arz ettiği” Çin, Hindistan ekonomisini iyileştiriyor... Biz? “Üretim ve ihracatla büyüyeceğiz” demeye devam ederiz...

Abdulkadir Selvi

Dilan Polat'ın bağlantıları ve Seçil Erzan olayında kayıp halkalar var

Dilan Polat olayından sonra Seçil Erzan işine de el atmış bulunuyorum.

Arda, Selçuk İnan, Emre Belözoğlu, Emre Çolak, Semih Kaya ve Buse Terim gibi kamuoyunun tanıdığı isimler işin içinde olunca Seçil Erzan olayı bir anda ilgi odağı oldu. Ama hiçbir şey Dilan Polat işinin unutulmasına engel olmamalı. Neden? Çünkü Dilan Polat olayı buzdağının görünen yüzü. Dilan Polat'la birlikte yumağın ucu yakalandı. Bu yumağın bir ucunda Gürcistan, diğer ucunda Kıbrıs, diğerinde Dubai var.

Dilan Polat'ın "Enercii" diye ortalarda dolaşması, saçlarını dolarla bukle bukle yapması işin magazin boyutu. Ama işin arkasında milyar dolarlara hükmeden bahis çetesi çıkabilir.

Seçil Erzan olayında ise kayıp halkalar var.

FATİH TERİM KORUNUYOR MU

1- Seçil Erzan'ın dolandırdığı kişilerin tamamı aynı zamanda Fatih Terim'in çevresini oluşturuyor. Fonun adına "Fatih Terim fonu" deniliyor. Seçil Erzan, Fatih Terim'in damadı Volkan Bahçekapılı, işadamı İbrahim Çağlar ve Ömer Kahraman'a Fatih Terim'in de bu fona para yatırdığını söylüyor. Bunlar Fatih Terim'in etrafındaki insanlar. Biri Fatih Terim'e böyle bir fondan haberi olup olmadığını sormuyor mu?

Fatih Terim, futbolcular Arda Turan ve Emre Belözoğlu ile Denizbank'ın genel müdürlük binasına gidiyor. Hakan Ateş'e bu paraları Denizbank'ın ödemesinin mümkün olup olmadığını soruyor, 3 milyon dolar alacağı için banka çalışanı Rüya Hanım'la yazışıyor ama iddianamenin hiçbir yerinde Fatih Terim yer almıyor. Bir el, 'İmparator'u koruyor mu?

İKİNCİ KAYIP HALKA

2- İkinci kayıp halka Denizbank Genel Müdürü Hakan Ateş ve Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Aydoğdu ile ilgili. Çünkü Seçil Erzan fon vaadiyle kandırdığı müşterilerine Hakan Ateş ve Mehmet Aydoğdu'nun bu fonun arkasında olduğunu söylüyor. Paraların bir kısmını bankada bir kısmını dışarıda alıyor. İşlemlerin bankanın log kayıtlarına düştüğünü söylüyor. Aldığı paraların karşılığı bankanın antetli kâğıtlarına ıslak imzalı evraklar veriyor. Bu olay savcılığa intikal etmeden önce Denizbank yöneticileri Seçil Erzan'ı alıkoyuyor, koluna serum takılıyor. Cep telefonun sim kartı kırılıyor, evindeki aramada çıkan bir mali tablo hazırlanıyor ve sürekli olarak 'Bu bir zimmet olayı değil, biz seni kurtarıyoruz' diyorlar. Ama bu işin içinde banka yöneticileri ve Denizbank geçmiyor.

PARA KAYIP

3- Üçüncü bir nokta ise para yok. Her şey var, herkes var bir tek ortada para yok. Para dediğin tam 45 milyon dolar. Üç kayıp halkaya işaret ettim. Ama bu işi takip etmeye devam edeceğim.

TAYLANDLI REHİNELERİ ERDOĞAN KURTARDI

GEÇİCİ ateşkesin sağlanması ve rehinelerin değişim müzakereleri Katar'da yapılıyor. Katar, Türkiye, Mısır ve ABD aktif olarak devrede. Biden, Netanyahu üzerindeki etkisini kullanıyor. Zaman zaman yaşanan tikanıklıklar aşıyor. Ama bu bir ara. Eğer kalıcı bir ateşkesin imzalanması sağlanabilir ise, Gazze'deki katliamın önüne geçilmiş olacak.

ABD'nin dışarıda tutma çabalarına rağmen Türkiye'siz ilerleme sağlanamıyor. Çünkü İsraili rehinelerin aileleri dahi Netanyahu'ya değil Erdoğan'a müracaat ediyorlar.

ANKARA DEVREDE

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın liderliğinde Dışişleri Bakanı Hakan Fidan ve MİT Başkanı İbrahim Kalın sürekli olarak muhataplarıyla temas halindeler. İstihbari diplomasiyi sürdüren MİT Başkanı İbrahim Kalın, 5 Kasım'da Doha'daydı. Taraflar 7 Kasım'da Ankara'da bir araya getirildi. Ve onlara ateşkesin sağlanması konusunda telkinlerde bulunuldu.

HAMAS SERBEST BIRAKTI

Rehinelerin değişiminde Taylandlı rehineler dikkati çekmiştir. Bir İsraili rehineye karşılık olarak 3 Filistinli bırakılıyor. Ama Taylandlılar o denkleme dahil değil. Cumhurbaşkanı Erdoğan hem Filistinlilerin hem İsraili rehinelerin bırakılması için devrede ama Taylandlıların hiçbir karşılık olmadan bırakılmasının tek nedeni var. O da Cumhurbaşkanı Erdoğan. Hamas, Erdoğan'ın çabalarına karşılık olarak birinci takasta 7, ikinci takasta 4 Taylandlı rehineyi serbest bıraktı.

EKREM İMAMOĞLU'NUN ELİ İYİ PARTİ'NİN İÇİNDE

İYİ Parti'de anormal şeyler yaşıyor. İşin bir ucunda para diğer ucunda cinsel taciz iddiaları var. Tabii seçimleri 6'lı Masa kazansa ne cinsel taciz olayından haberimiz olacaktı ne de paradan. Belki ki, cinsel tacizle suçlanan isimlerin bir kısmı bakan koltuğunda oturacak, partinin parasını yediği iddia edilenler devletin hazinesinin başına geçecekti. Eski İYİ Parti Milletvekili Adnan Beker'in söylediği gibi, "Allah memleketi korumuş".

HEDEF AKŞENER

Seçimin kaybedilmesi, pandoranın kutusunun açılmasına neden oldu. Meral Akşener bu süreçte iyi liderlik yapamadı. Gemiyi karaya oturttu. İYİ Parti mum gibi eriyor. Ama tek sebep bu mu? Sizce bu işin içinde bir tuhafılık yok mu?

Seçimlerin ardından Kemal Kılıçdaroğlu'nu tasfiye eden irade, şimdi Meral Akşener için harekete geçmiş olabilir mi?

ZAMANLAMA ÖNEMLİ

Meral Akşener; ne zaman ki ittifaksız, kendi başlarına seçime girme kararı aldıklarını o zaman partinin karışmaya başladığını söylüyor. Siyasette hiçbir şey durup dururken olmaz. İYİ Parti'de bir anda düğmeye basılmış gibi her şeyin bir anda patlak vermesi size normal geliyor mu? Zamanlama ilginç değil mi?

İMAMOĞLU'NUN EKİBİ

İYİ Partili bir milletvekili, "Ne zaman ki biz aramızda partinin ittifaksız seçime girme kararını eleştiriyoruz. Ne zaman ki 'İstanbul ve Ankara'da ittifak yapılmalı' diye konuşuyoruz. Yarım saat geçmiyor, Ekrem İmamoğlu'nun ekibi irtibat kuruyor. İmamoğlu'na yakın medya, ittifakı savunan arkadaşlarımızı buluyor. 'Siz böyle konuşmuşsunuz' diyor. Biz de şaşıryoruz nasıl haberleri oluyor?" demişti.

İMAMOĞLU'NUN MİNİK KUŞLARI

Akşener'e bayrak açan milletvekilleri ve ittifakı savunan İYİ Partililer şu sıralarda Ekrem İmamoğlu'nun ilgi alanında. İmamoğlu medyası ise bunların üzerinde çalışıyor. Peki bu isimlerden nereden haberleri oluyor? İYİ Parti içinde doğrudan Ekrem İmamoğlu ile irtibatlı isimler var. Minik kuşlar anında uçuruyorlar.

AKŞENER'E DİZ ÇÖKTÜRMEK

Ekrem İmamoğlu'nun parmağı İYİ Parti'nin içinde. Partiyi mikser gibi karıştırıyor. Amaç Meral Akşener'i diz çöktürmek ve ittifak yapmaya zorlamak olabilir mi?

Meral Hanım; Kılıçdaroğlu, Ekrem İmamoğlu'nu hafife aldı, siyasi hayatıyla ödedi. Siz aman dikkatli olun.

İbrahim Kahveci

Saadet zincirine oy verenler ne olacak?

Şu anda Türkiye gündeminde iki konu çok konuşuluyor: Dilan&Engin Polat çiftinin kara para olayı ve Seçil Erzan'ın Fatih 'Terim Fonu' ile kurduğu saadet zinciri...

Ülkemdeki bu gündemlere baktığımda hemen aklıma **28 Şubat süreci** geliyor. O zor günlerde toplumun özgürlükler adına temel sorunları ayyuka çıkarken TV'lerde magazin programları reyting rekorları kırıyordu.

İnsanlara adeta "özgürlüğünüze bakmayın, onun yerine şu meşhur artist neresini açtı, şu artist kiminle geceledi" gibi absürt şeyler sunuluyordu.

Bugün de gündemde bunun bir başka senaryosunu yaşıyoruz.

Dilan&Engin Polat 1,2 milyar lira (40-45 milyon dolar) kara para aklamış diye ekranlar dolup taşarken, **benim için kara paranın ana güzergahı "Ödemeler Dengesindeki" 16 milyar dolar çok daha önemli.**

Ödemeler Dengesi verilerine göre seçimlerden önceki üç ayda (Mart-Nisan-Mayıs) 'Net Hata Noksan' kaleminden tam 15 milyar 905 milyon dolar **ülkeden çıkış yapıyor**. Ve seçimlerden sonraki aylarda ise bu sefer tam 15 milyar 575 milyon dolar yine 'Net Hata Noksan' kaleminden **ülkeye döviz olarak geri dönüyor**.

Seçim riskini alamayıp giden bu 16 milyar dolar seçimden sonra iktidar yerinde kaldığında geri geliyor. Acaba **bu 16 milyar dolar kimindir, neyin nesidir?**

Sizce magazinci Polat'ların 40 milyon dolarlık o para aklama işi mi önemli, yoksa **16 milyar dolarlık Türkiye'nin belirsiz para trafiği mi?**

27.11.2023

Şimdi anlatabildim mi? 28 Şubat sürecinin magazin programları ile ne kadar uyumlu bir başka versiyon yaşadığımızı? Aslında değişen bir şey yokmuş.... Yine **ülke suni gündemlerle uyutuluyor.**

Gelelim **Seçil Erzan'ın Fatih Terim Fonu üzerinden kurduğu saadet zinciri meselesine...** Efendim şu futbolcu bu kadar para kaptırmış, geriye hiç parası kalmamış vs vs...

Herkesin dilinde onların 10-15 milyon doları dolaşıyor. Ben size bir başka saadet zincirinden bahsedeyim mi?

2021-II & 2023-II dönem arası **"Ortada Nass.. var, sana bana ne oluyor"** politikası uygulandı. Yani negatif faiz politikası.

Ne oldu son iki yıllık bu dönemde?

GSYH yüzde 12,4 artarken üretim (bu artış geçmişten geliyor) sadece yüzde 6,5 arttı. Oysa tüketim artışı yüzde 37,7 arttı. İyi ama üretim yüzde 6,5 artarken tüketim nasıl yüzde 37,7 arttı? Tabii ki krediyle... Çünkü bu dönemde finans büyümesi de yüzde 24,9 oldu.

Olmayan gelirler harcandı ve ekonomide saadet zincirinin bir başka versiyonu olan sanal bir zenginlik yaratıldı... Bir bakıma Seçil Erzan'ın Fatih Terim Fonu gibi.

Bu sanal zenginliği değişik şekilde şöyle izah edelim: Bir insan normal hayatına devam ederken ona aşırı doping maddeleri verdik ve normal ötesi canlanma yaşadı. Şimdi o normal ötesi canlanmanın faturası ödenecek. O kişi bırakın normal hayatına devam etmeyi, belki de yataklara düşüp dinlenmek zorunda kalacak. **Biz buna makro ekonomide "Kemer Sıkma" politikası diyoruz.**

Hatırlarsanız 2018 seçimlerinden önce de benzer sanal zenginlik yaşamış ve sonrasında da kemer sıkma politika uygulamak zorunda kalmıştık. 2017 KGF ve kur artışları bizi 2018 seçim sonrası kemer sıkmaya mecbur etmişti. Ve **o kemer sıkma politikasında 2 milyon 252 bin lise ve altı eğitilmişlerin işini kaybetmişti.**

Arda'nın Emre'nin paralarını kaybetmesi mi daha önemliymiş yoksa en az 2,5 milyon dar gelirlinin işini kaybetmesi mi?

Bunu şu nedenle yazıyorum: Şimdi ne olacak? **Muhtemelen 3-4 milyon kişi önümüzdeki iki yılda işini kaybetmek durumuna gelecek.**

Bakın Seçil Erzan'a para verip kaybedenler ile Türkiye'nin sanal ekonomisine oy verip kaybedenler aynı durumda değil mi? Hatta Seçil Erzan işi daha yeni ve ilk oldu ama sanal ekonomi ile oy kazanmak ve fatura ödemek 2018 yılında da olmuştu. Bu seçimde ikinci kez sanal zenginliğe oy verildi.

Yani aynı yöntemle ikinci kez ekonomide **saadet zinciri kurulup seçim vurgunu yapılmış oldu**. Ve buna en fazla kanalar da yine aynı kesim oldu.

İşin ciddiyetini size iki önemli kişinin açıklamasından izah edeyim.

İlki **Cumhurbaşkanı Erdoğan** : "Bakın otomobilden sonra konut fiyatlarında da dengelenme başladı" dedi. Bu ne anlama geliyor dersiniz hemen söyleyeyim: TALEP KISILIYOR ve fiyatlar düşüyor.

İkincisi **Mehmet Şimşek** tarafından söylendi: "**Yabancı sermaye yerel seçimden sonra gelecek**" dedi. Bunun anlamı şu: Asıl finansal getiri yerel seçimden sonra oluşturulacak. Yani faizler o zaman realiteye gelecek ve ondan sonra kurlar duracak. Bunun bir başka anlamı şu: Reel sektörde işler duracak.

Konu aslında o kadar basit ki... Seçimden önce defalarca ama defalarca yazmıştım bunları. Ödeyeceğimiz fatura o kadar net ve açık ki, hem Erdoğan hem de Şimşek cümle aralarında bunu net şekilde söylüyorlar... Sadece **Erdoğan** bunu dini motifle süsleyerek açıklıyor: **FAZİLETLİ DÖNEM** diyor.

Siz işinizi kaybederken ülke dengeye gelecek. Kurlar duracak, enflasyon düşecek ve sanal tüketim sönerek dış açık ve döviz ihtiyacı kalmayacak... Ama o süre zarfında sizler de işinizi kaybedeceksiniz... Buna da "FAZİLET diyeceğiz.

Burada hiç kimse şunu sormayacak: Bu ülkeyi bu duruma kim, niye getirdi? Dün düşük faize NASS derken bugün yüksek faize nasıl FAZİLET diyoruz. Bu faturanın bir sorumlusu olmayacak mı?

Veya şu şekilde bitirelim: **Seçil Erzan'ın saadet zincirinde 3-5 futbolcu para kaybetti diye ülke gündemini boğarken, önümüzdeki dönemde kemer sıkma politikasına mecbur kalıp 3-5 milyon kişi işini kaybedecek ve kimse buna bakmayacak...**

Afiyet olsun, geçmiş olsun.... Tıpkı 28 Şubat sürecinin magazincileri gibiyiz...

